

ISSN 0235 – 3490

АРХЕОЛОГІЯ

ПУБЛІКАЦІЇ АРХЕОЛОГІЧНИХ
МАТЕРІАЛІВ.
НОВІ ВІДКРИТТЯ
І ЗНАХІДКИ.
СТАТТІ.
РЕЦЕНЗІЇ.
ХРОНІКА.
ПАМ'ЯТЬ
АРХЕОЛОГІЇ.
ДИСКУСІЇ.
АРХЕОЛОГІЯ
ЗА РУБЕЖЕМ.
ОХОРОНА ПАМ'ЯТОК
АРХЕОЛОГІЇ.

•1•1997

У журналі вміщено статті з проблем давньої історії та археології від первісності до середньовіччя, публікації нових матеріалів і результатів досліджень пам'яток на території України та за рубежом, дискусійні питання, біографічні матеріали, хроніку.

Для археологів, істориків, краєзнавців, вчителів історії, студентів історичних факультетів, усіх, хто цікавиться давньою історією України.

В журнале помещены статьи по проблемам древней истории и археологии от первобытности до средневековья, публикации новых материалов и исследований памятников на территории Украины и за рубежом, дискуссионные вопросы, биографические материалы, хроника.

Для археологов, историков, краеведов, учителей истории, студентов исторических факультетов, всех, кто интересуется древней историей Украины.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

П. П. ТОЛОЧКО (головний редактор),
В. Д. БАРАН, К. П. БУНЯТЯН, І. С. ВІНОКУР,
М. І. ГЛАДКИХ, В. М. ЗУБАР (відповідальний секретар), С. Д. КРИЖИЦЬКИЙ (заступник головного редактора), В. К. МІХЄЄВ,
О. П. МОЦЯ, В. Ю. МУРЗІН,
В. В. ОТРОЩЕНКО, С. В. СМІРНОВ,
В. Н. СТАНКО, Р. В. ТЕРПИЛОВСЬКИЙ,
Г. М. ТОЩЕВ, В. М. ЦИГИЛИК,
Є. В. ЧЕРНЕНКО

Адреса редакції:
252025, Київ-25, вул. Володимирська, 3
Телефон 228-44-05

Здано до набору 11.11.96. Підп. до друку 26.02.97. Формат 70x108¹/₁₆. Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 14,00. Ум. фарбо-відб. 14,16. Обл.-вид. арк. 15,12. Тираж 1000 прим. Зам. 0130722

Оригінал-макет та плівки виготовлені редакційно-видавничим центром ІА НАН України.

Друкується за постановою редакційної колегії журналу.

Редактори Л. В. ФРАЙМОВИЧ,
О. В. КРАВЧЕНКО, І. І. КЛИМКОВА

Художній редактор М. І. ІСВЛЄВ

Комп'ютерна верстка О. М. ПЕТРАШЕНКО

АРХЕОЛОГІЯ

• 1 • 1997

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ
НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Заснований у березні 1989 р.
Видається
щоквартально

Київ

ЗМІСТ

Статті

- 3 СМІРНОВ С. В. Релігійність неандертальця: аргументи за і проти
- 17 ЗАЛІЗНЯК Л. Л. Способи життя мисливських суспільств України на межі плейстоцену та голоцену
- 28 БОЛТРИК Ю. В. Про місце жіночих поховань в курганах скіфської еліти
- 37 ГАВРИЛЮК Н. О. Еколого-економічний аспект історії степової Скіфії
- 46 РУСЯЄВА М. В. Інтерпретація зображень на золотій пластині з Сахнівки

Публікації археологічних матеріалів

- 57 ОВЕРМАН Э., МАКЛЕННАН Р., ЗОЛОТАРЕВ М. И. К изучению иудейских древностей Херсонеса Таврического
- 64 СОЗНИК В. В., ТУРОВСКИЙ Е. Я., ИВАНОВ А. В. Новый христианский памятник из некрополя Херсонеса у Карантинной бухты
- 75 КОЗАК Д. Н. Поселення зубрицької культури поблизу с. Городок на Волині
- 89 ВІНОГРОДСЬКА Л. І. Історико-археологічні дослідження поблизу с. Пилява Хмельницької області (до локалізації місця Пилявецької битви)

Дискусії

- 107**   НІКОЛОВА А. В., ЧЕРНИХ Л. А. До однієї з концепцій соціального розвитку носіїв катакомбної культури
- 120**   ЗУБАР В. М., СОН Н. О. З приводу інтерпретації нового латинського напису з Херсонеса

На допомогу вчителю

- 129**   ТОЛОЧКО П. П. Русь-Україна в IX—XV ст.: історія і культура

Пам'ять археології

- 136**   МОВЧАН І. І. До 150-річчя Адріана Вікторовича Прахова

Нові відкриття і знахідки

- 138**   БАНДРІВСЬКИЙ М. С. Відкриття пам'яток культури багатовапеликової кераміки на Львівщині
- 142**   ГАВРИЛОВ О. В. Знахідка теракоти на античному поселенні Журавки-1 у Криму
- 144**   МАСЛЕННИКОВ А. А., ТРЕЙСТЕР М. Ю. Фрагмент аттичського шлема из раскопок поселения на Чокракском мысу
- 149**   ГОНЧАР В. М. Нові пам'ятки доби раннього заліза на території сучасного Києва

Хроніка

- 156**   БРОВЕНДЕР Ю. М., ОТРОЩЕНКО В. В., ПРЯХІН А. Д. Українсько-російський польовий археологічний семінар (с. Капітанове Луганської обл., 13—14 липня 1995 р.)
- 157**   БУЙСЬКИХ С. Б. «Світ Ольвії» (ювілейні наукові читання пам'яті Л. М. Славіна)
- 159**   Наші автори
- 160**   Список скорочень

СОДЕРЖАНИЕ

Статьи

- СМИРНОВ С. В. Религиозность неандертальца: аргументы за и против 3
- ЗАЛИЗНЯК Л. Л. Способы жизни охотничьих обществ Украины на рубеже плейстоцена и голоцена 17
- БОЛТРИК Ю. В. О месте женских погребений в курганах скифской элиты 28
- ГАВРИЛЮК Н. А. Эколого-экономический аспект истории степной Скифии 37
- РУСЯЕВА М. В. Интерпретация изображений на золотой пластине из Сахновки 46

Публикации археологических материалов

- ОВЕРМАН Э., МАКЛЕННАН Р., ЗОЛОТАРЕВ М. И. К изучению иудейских древностей Херсонеса Таврического 57
- СОЗНИК В. В., ТУРОВСКИЙ Е. Я., ИВАНОВ А. В.** Новый христианский памятник из некрополя Херсонеса у Карантинной бухты 64
- КОЗАК Д. Н. Поселение зубрицкой культуры у с. Городок на Воьльни 75
- ВИНОГРАДСКАЯ Л. И. Историко-археологические исследования у с. Пилява Хмельницкой области (к локализации места Пилявецкой битвы) 89

Дискуссии

- НИКОЛОВА А. В., ЧЕРНЫХ Л. А. К одной из концепций социального развития носителей катакомбной культуры 107
- ЗУБАРЬ В. М., СОН Н. А. По поводу интерпретации новой латинской надписи из Херсонеса 120

В помощь учителю

- ТОЛОЧКО П. П. Русь-Украина в IX—XV вв.: история и культура 129

Память археологии

- МОВЧАН И. И. К 150-летию Адриана Викторовича Прахова 136

Новые открытия и находки

- БАНДРИВСКИЙ Н. С. Открытие памятников культуры многоваликовой керамики на Львовщине 138
- ГАВРИЛОВ А. В. Находка терракоты на античном поселении Журавки-I в Крыму . 142
- МАСЛЕННИКОВ А. А., ТРЕЙСТЕР М. Ю. Фрагмент аттического шлема из раскопок поселения на Чокракском мысу 144
- ГОНЧАР В. Н. Новые памятники эпохи раннего железа на территории современного Киева 149

Хроника

- БРОВЕНЦЕР Ю. М., ОТРОЩЕНКО В. В., ПРЯХИН А. Д. Украинско-российский полевой археологический семинар (с. Капитановое Луганской обл., 13—14 июля 1995 г.) 156
- БУЙСКИХ С. Б. Мир Ольвии (юбилейные научные чтения памяти Л. М. Славина) 157

- Наши авторы 159

- Список сокращений 160